

танні його реалізації на ринку, комерційним структурам, в рахунок погашення боргів за техніку, добрива, пальне. Держава, яка у розвинутих країнах світу є крупним оптовим покупцем, стоїть осторонь від зернового ринку, і виробники вимушені продавати зерно посередницьким структурам, обмінювати на промислові матеріали, розплачуватися за сервісні послуги. Така ситуація знижує ефективність реалізації зернових (через появу численних “нецивілізованих” каналів збуту) та підвищує ціну для споживача, так як зерно, потрапляючи до комерційних структур, сервісних служб багаторазово перепродається перш ніж поступити до споживача.

Для того, щоб негативні тенденції на зерновому ринку не набули незворотних наслідків, необхідно створити ефективну систему державного регулювання зернового ринку. Держава має регулювати ринкову ситуацію, виступати гарантом підтримки доходів сільськогосподарських товаровиробників. Державне регулювання ринку зерна зводиться до формування стійкої ціни на зернову продукцію. Це забезпечить доходність його виробників, подешевшають продукти харчування, які технологічно пов’язані з зерном (м’ясо, молоко); зменшиться тіньовий обіг, що призведе до збільшення доходів у бюджет.

УДК 631.151.6

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ВИРОБНИЧОГО ТА РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АПК

І.Б.Золотих, старший викладач

Миколаївський державний аграрний університет

В економічній літературі поряд з виробничим потенціалом використовуються поняття економічного, ресурсного, аграрно-ресурсного потенціалу, а також виробничої потужності підприємств. Тому необхідно розібратися в суті цих понять, установити їх відмінність і взаємозв’язок.

Розмежування і визначення цих понять, з'ясування їх суті має велике значення в теоретичному та практичному плані для вирішення проблеми підвищення ефективності використання виробничих ресурсів і ресурсного потенціалу аграрних підприємств.

Цією проблемою займалися такі вчені як В.Й.Шиян, Ю.В.Василенко, В.Ф.Горянський, С.І.Тарасенко та ін.

У взаємозв'язку всіх різновидів потенціалу є спільна основа — продуктивні сили та їх складові елементи.

Функціональна система живої й уречевленої праці — зазначає В.Й.Шиян — являє собою суспільні продуктивні сили, які проявляються на народногосподарському рівні в економічному потенціалі. Цей потенціал характеризує економічну могутність держави, потенціальні можливості створення визначальних умов життя суспільства. Економічний потенціал в основних рисах визначається: чисельністю трудових ресурсів і якістю їх професійної підготовки, якісним і кількісним рівнями фондів національної економіки, розвитком науки і техніки, природними ресурсами.

Таким чином, економічний потенціал формується всіма ресурсами, що їх має суспільство. Найважливішою його складовою виступає виробничий потенціал, який відтворює можливості сфери матеріального виробництва. Ці можливості визначаються як кількістю, так і якістю ресурсів, оптимальністю їх співвідношення, характером технологій, застосовуваних у відповідних галузях, кооперацією, спеціалізацією і комбінуванням виробництва. Важливу роль у формуванні величини виробничого потенціалу відіграє людський фактор. Він становить суб'єктивну місткість виробничого потенціалу, відображає здатність людей використовувати нагромаджену працю і природні ресурси, залучені в процесі виробництва.

У складі виробничого потенціалу виділяють ресурсний потенціал. Стосовно до сільського господарства величина останнього формується на основі трудових і земельних ресурсів та виробничих фондів. Нарощування ресурсного потенціалу — важливий фактор збільшення виробничого потенціалу. Але він не єдиний. Наприклад, зростання поголів'я тварин, розміщення їх на комплексах при значному збільшенні ресурсів без відповідного зміцнення кормової

бази призводить до істотного зменшення виробництва продукції. Аналогічна ситуація може скластися при порушенні інших пропорцій між ресурсами. Крім того, рівень виробничих можливостей дедалі більшою мірою визначається суб'єктивним фактором. Значимість його особливо проявляється в колективах інтенсивної праці, де всі виробничі ресурси використовуються з високим рівнем віддачі, що в кілька разів перевищує рівень ресурсовіддачі у звичайних виробничих підрозділах.

Одним з найбільш поширених при характеристиці виробничих можливостей є поняття виробничої потужності. Його застосували вперше у промисловому виробництві. Означає воно максимально можливий випуск продукції високої якості або обсяг переробки сировини за одиницю часу (як правило рік). Для його визначення користувалися натуральними одиницями виміру.

Аналізуючи потенціал будь-якої сфери соціально-економічної діяльності, слід чітко виділяти ресурсний та виробничий потенціал. Розмежування цих понять цілком об'єктивне. Якщо ресурсний потенціал характеризує можливості організації виробництва, то виробничий — можливості виробництва потрібної суспільству продукції. Такої ж думки дотримуються Ю.В.Василенко, В.Ф.Горянський.

Ресурсний та виробничий потенціал — вважає Г.А.Петраньова — іноді сприймають як сумарно обчислені в якомусь еквіваленті: землю, трудові ресурси і виробничі фонди. Проте до складу природних ресурсів, крім землі, входять і опади, кількість інтенсивних світових днів, сума активних температур. Їх не можна виміряти показниками в сукупності з іншими ресурсами. Вони не входять до затратної частини виробничого процесу, але значною мірою впливають на вихід продукції, її якість, одержані кінцеві результати. Зазначені ресурси повинні обов'язково враховуватися при розміщенні виробництва, вдосконаленні його спеціалізації.

Таким чином, на наш погляд, слід погодитися з С.І.Тарасенко, який вважає, що ресурсний потенціал — це сукупність природних техногенних матеріальних елементів, які можуть бути використані людиною для своєї життєдіяльності і залучення в процес праці для виробництва різних благ (споживних вартостей),

до його складу входить і сама людина, як складовий елемент природи, головний елемент продуктивних сил, що здійснює виробничий процес. Ресурси являють собою матеріальну основу виробництва, мають свої конкретні одиниці виміру, які за змістом відрізняються від одиниць виміру результатів виробничого процесу. Виробничий потенціал — це складна соціально-економічна категорія, що включає ресурсний потенціал як статичний елемент, залучений у процес виробництва, сам виробничий процес, як динамічний елемент, і кінцевий результат виробничого процесу, що завершується матеріальним кінцевим продуктом. До кінцевого результату належить не тільки кінцевий продукт, а й ціна досягнення, тобто рівень соціально-економічної ефективності виробничого процесу в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василенко Ю.В. Производственный потенциал сельскохозяйственных предприятий.- М : Агропромиздат, 1989. – 150 с.
2. Горянський В.Ф. Виробничо-економічний потенціал АПК. – К.: Урожай, 1990. – 158с.
3. Шиян В.Й. Ефективність використання виробничого потенціалу. – К.: Урожай, 1988. – 71с.
4. Економіка сільського господарства / В. П. Мертенс, В. І. Мацібора, Л. Ф. Жигало та ін. ; За ред. В. П. Мертенса. – К. : Урожай, 1995. – С.67 – 71.
5. Экономика и управление в сельском хозяйстве : Учебник / под ред. Г.А. Петраневой. – М. : Изд. Центр “Академия”, 2003. – 352 с.

УДК 631.1

РОЗВИТОК ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ МИКОЛАЇВСЬКОГО РАЙОНУ

М.А. Домаскіна, асистент

Миколаївський державний аграрний університет

В останні роки в нашій країні швидкими темпами наростають процеси реформування аграрного сектору економіки. З'явилося